

V trepetu prihodnjega

Duhovna spodbuda o krščanstvu in migrantih¹

"Kajti GOSPOD, vaš Bog, je Bog nad vsemi bogovi in Gospod nad vsemi gospodi, véliki, mogočni in strašni Bog, ki ne gleda na osebo in ne sprejema podkupnine, ki pomaga do pravice siroti in vdovi, ljubi tujca in mu daje kruha in obleke. Ljubite tujca, kajti bili ste tujci v egiptovski deželi." (5 Mz 10,17–19)

DVE POTI KRŠČANSTVA

Krščanstvo v Evropi je danes na pomembni preizkušnji, morda celo največji od slavnega Lutrovega upora, katerega 500. obletnico obeležujemo letos. Ne gre pozabiti, da je tudi reformacija obenem politično in religiozno pogojen zgodovinski fenomen. Zato se velja ob vseh političnih agendah v odnosu do sedanjih migracij v Evropi vsaj za trenutek ozreti še v duhovno jedro problema, ki se v prvi vrsti tiče prav nas, kristjanov. Zanimivo je namreč, da ob tovrstnem pogledu ne stopijo toliko v ospredje migranti, ampak mi sami, ki jih (ne) sprejemamo.

Zdi se, da se kristjani, vsaj kar zadeva širši odnos do stvarnosti, trenutno odločamo med dvema potema.² Prvo zaznamuje želja po obrambi krščanske Evrope pred propadom, ki naj bi ga naznanjal očitni vzpon islama, ki ga zagotovo ni mogoče zanikati.³ Ni pa povsem jasno, kaj za Evropo danes sploh še pomeni tradicionalni pridevnik 'krščanski'. Večina

Evropejcev se namreč že dolgo ne identificira več na tak način, saj se celo na ravni institucije, kot je Evropska unija, ki je nastala iz pobud krščansko usmerjene evropske politike in dejansko na tem vsaj do neke mere še vztraja, branimo krščanskih korenin oziroma jih omenjamo s (pre)veliko previdnostjo, v strahu najbrž, da ne bi s tem koga izločili iz 'igre'. Evropa je žal že sama, brez pomoči drugih, zapadla globoko v kristjanofobijo,⁴ ki se pojavlja bodisi v ateistični oziroma agnostični obliki ali pa preprosto v obliki splošne apatije in nevednosti glede vsega, kar je versko in religiozno in se, kakopak, pojavlja predvsem v krščanski podobi. Morda bi bilo še najbolj primerno govoriti kar o nekakšni 'kristjanodemenci', saj na primer tisti, ki danes najbolj poudarjajo človekove pravice, ne vedo več, da brez judovsko-krščanske, to je biblične podlage, o njih sploh ni mogoče govoriti.⁵ Ob vseh teh dejstvih pa se kristjani vse bolj in z vse večjim žarom pravovernosti zatekamo k obrambi zgolj tistega delčka Izročila, ki bi ga

splošno lahko imenovali krščanska kultura.⁶ Ta delček je sicer v temelju religiozne narave, a obenem pomeni precej pozunanjeno, neživljenjsko ter na čase moralistično ali pa celo svetohlinsko in s tem bistveno nekrščansko obliko drže do življenja in sveta. Sem sodijo tudi različni, lahko povsem religiozni poskusi, da bi rešili sloves preteklega. Kljub temu, da ob tem čuti nelagodje, pa zaradi vzgoje marsikdo izmed nas vztraja pri tihem soglasju z brati in sestrami v Kristusu (dejansko zgolj s somišljeniki), saj naj bi kritika, pa čeprav dobronamerna, zgolj ošibila že tako ali tako napadeno krščansko identiteto. Na ta način pa izkušnja krščanske vere postaja vse bolj tuja tako nekristjanom kot kristjanom, pri čemer je med njimi edina razlika v tem, da je prvi ne poznajo ali celo nočejo spoznati, medtem ko se drugim izmika, ker menijo, da jo poznajo in so o njej sposobni celo prirejati konference in organizirati študije, vse to pa marsikdaj ob popolnem umanjkanju zavedanja, da so na duhovno dimenzijo povsem pozabili. A hvala Bogu obstaja tudi druga pot.

Po tem drugem pogledu na preizkušnji ni samo identiteta Evrope, temveč identiteta krščanstva. Tisto, kar je treba v resnici postaviti na preizkušnjo, ni nič drugega kot naša krščanskost. Razlika, o kateri govorim, na prvi pogled morda ni tako zelo očitna, je pa več kot pomenljiva, ko se vanjo enkrat poglobimo. Pri tej drugi poti namreč ne gre za obrambo nečesa, česar že dolgo ni mogoče več braniti, temveč za reševanje tistega, k čemur smo, ne glede na vse neprijetnosti, kristjani vedno znova poklicani. To pa je lahko samo darovanjska ljubezen oziroma, z eno besedo, usmiljenje. Tudi Kristusa samega so imeli določeni krogi za bojvnika, za tistega, ki bo Izrael osvobodil izpod jarma Rimljanov, a so na koncu njegovi najožji sodelavci in učenci v Njem prepoznali Rešitelja (ime Jezus pomeni ravno to), ki se obrača predvsem k tistim, ki ga najbolj potrebujejo. Namesto obrambe gre torej za reševanje, namesto načelne zapovedi ljubezni do vseh za konkretna dejanja usmiljenja, ki se dotikajo posameznih

oseb. Obsojanje, vrednotenje in moralizem nadomesti presunjenost od obličja. Nadalje gre pri tej drugi poti tudi za to, da se, drugače kot prej, odpovemo trmastemu vztrajanju pri utečenih in privajenih vzorcih. Papež Frančišek⁷ je ob neki priložnosti izrekel zelo pomenljive besede: *"Ne živimo v času sprememb, temveč doživljamo spremembo časa."*⁸ Resnična preizkušnja za Evropo se torej odstira v vprašanju, ali se bomo sposobni odpovedati vsemu tistemu, kar je človeka nevredno,⁹ in se podati na težavno pot odkrivanja prave vrednosti mirnega sobivanja, na katerega smo tako ponosni in ga sedaj že več kot 70 let, vsaj kar zadeva države EU, tudi uživamo. Kajti ta mir se je, kot vse kaže, do neke mere izkazal za umetnega in se zato pričel krhati. Probleme sedanjega trenutka bi morali zato začeti naslavljaliti z duhovno resnostjo in ne z bežanjem v pravljico resničnosti levega in desnega populizma, saj nas bo ta pot bega privedla le do vnovičnega kesanja za storjene napake. Krščanstvo pač ni in v zavesti kristjana tudi ne more biti zgolj srčika evropske identitete, temveč pomeni duhovno revolucijo, ki svet na način osebnega spreobrnjenja spreminja na bolje. Žalostno bi torej bilo, če se kristjani ne bi opogumili in prevzeli pobude za udejnjenje sprememb, ki jih od nas terja sedanja Evropa. Najbolj očitno morda prav v aktualnem migrantskem vprašanju.

MIGRACIJE KOT TEOLOŠKO VPRAŠANJE

Kot se zdi, smo kristjani kot posamezniki dokaj nemočni pri soočanju z znamenji časa, saj v svojih prizadevanjih vse prevečkrat ostanemo osamljeni. Preizkušnja krščanstva je zato hkrati tudi preizkušnja skupnosti – Cerkve. A tu se že takoj pojavi možen ugovor, in sicer, da problem ni toliko v dejstvu, da smo osamljeni, kajti veliko svetnikov je na pot spreobrnjenja stopilo ravno v trenutkih najhujše samote in zapuščenosti, kot v tem, da sami v svojih prizadevanjih ne storimo dovolj. Prvo vprašanje, ki bi si ga morali ob sedanjih

migracijah zastaviti, je zato naslednje: "Kaj nam želi Bog s tem sporočiti?" Odgovor na to nikakor ni enostaven, pa ne zato, ker bi se morali zavoljo njega spustiti v 'boj' s konkurenčnimi političnimi, ekonomskimi, človekoljubnimi in drugimi odgovori na nastale razmere – odgovori, ki na dnevni ravni ustvarijo na tisoče mnenj¹⁰ – temveč zato, ker gre za edini pravi odgovor, ki pa ga ne bomo odkrili sami, temveč ga lahko predvsem zaslišimo in uzremo v že razodeti zgodbi. Z drugimi besedami, kristjani nismo poklicani k temu, da bi v teh trenutkih s teološkega gledišča poskušali podati videnje, za katerega bi menili, da je boljše oziroma ustrežnejše od drugih. Ne, od nas se pričakuje nekaj povsem drugega. Migracije namreč same po sebi resda zahtevajo teološki razmislek, a ne kot o aktualnem družbeno-političnem fenomenu, temveč predvsem kot o človeški ali, bolj točno, bogočloveški temi. Razlika med enim in drugim na prvi pogled morda ni povsem očitna, vendar je ključna, saj bi njeno zavedanje nenazadnje utegnilo odpreti prostor za teologijo migracij.¹¹

Stara zaveza je polna odlomkov, ki govorijo o odnosu izraelskega ljudstva do tujcev in priseljencev.¹² Odnos Judov do tujcev je bil večplasten, a vendar so Judje zaradi travmatične izkušnje egiptovskega suženjstva na tujce v osnovi gledali z naklonjenostjo, ki je sami v tuji deželi niso bili deležni. Deloma pa so najbrž tako ravnali tudi iz strahu, da se jim njihova zakrknjenost v odnosu do tujcev ne bi kdaj večkratno povrnila. Lahko bi celo rekli, da so pisci Stare zaveze večinoma pisali prav s perspektive migracij, saj so bili Judje tedaj in vse do današnjih dni redno podvrženi preganjanjem in življenju v izseljenstvu. To pa je za današnji čas zelo zanimiva ugotovitev, ob kateri se lahko vprašamo, ali smo Evropejci danes bolj podobni tedanjim Egipčanom ali Judom? Izjemnost biblične zgodbe namreč ni v tem, da so v njej Judje prikazani kot del splošne človeške usode tujstva in preseljevanja, temveč v tem, da so o vzrokih za nastalo situacijo razmišljali z dobro mero samokritike.

Starozavezni teksti namreč posredujejo zaključek, da je izraelsko trpljenje v izseljenstvu, ki ima poleg egiptovske še tragično babilonsko epizodo, sad neupoštevanja Božjih zapovedi in kot tako Božja kazen za storjene napake. Biblični pisci pri tem seveda niso pozabili omeniti grozovitega nasilja, ki ga je Božje ljudstvo doživljalo s strani Egipčanov in pozneje Asircev in Babiloncev, a kljub temu v njem niso videli razloga za pripisovanje krivde drugim. Nasprotno, njihovo poglavitno sporočilo se skriva v osrednjem vprašanju, ki je, kot smo že nakazali, namenjeno tudi nam samim: kaj terja Bog od nas? Oziroma, z druge strani: ali potrebujemo spreobrnjenje? V vsem tem se skriva zelo preprosta, a hkrati zahtevna misel, ki pravi, da smo vsi do neke mere sokrivi za nastalo situacijo in da moramo zato v naših ravnanjih nekaj nujno spremeniti. Pri tem ne pozabljamo na vse dosedanje žrtve in smo usmerjeni k temu, da se grozodejstva ne bi ponavljala. To, da je tak način umevanja in doživljanja trenutnega sveta sploh možen, pa je v veliki meri prav stvar Božjega posredovanja. Že starozavezna besedila so namreč polna globoke izkušnje, ki nam govori, da je Bog ime tiste resničnosti, ki človeka osvobaja od izgnanstva.¹³ To pa v zadnji instanci pomeni, da ne trpljenje ne smrt nimata zadnje besede, saj nad njima vselej prevladuje možnost večnega življenja,¹⁴ ki ga v Svetem pismu izžareva Božje ime¹⁵ in ki se človeku daje spoznati v dogodkih zgodovine.

To zadnje še s toliko večjo intenzivnostjo poudarja Nova zaveza, ki vznikne iz vere v vstajenje in večno življenje. Ta resničnost se tedaj konkretno pokaže v obličju Sina, ki so ga, za razliko od časov Stare zaveze, človeške oči resnično zrle.¹⁶ Z njim se je namreč ponovila zgodba izgnanstva, ki je doletela izraelsko ljudstvo. Evangelista Matej in Luka Jezusa opisujeta kot brezdomca¹⁷ in izgnanca v Egipt.¹⁸ Jezus je Migrant, ki deli usodo vseh migrantov! Novozavezni pisci so tujost in dejstvo, da smo gostje na tej zemlji, dojemali kot nekaj navadnega¹⁹ in samoumevnega,²⁰ medtem ko nas je Pavel končno spomnil

še na vse drugačne vrste "državljanstva" nas vseh.²¹ Njegove naslednje besede so nedvomno pravi biser med novozaveznimi mislimi glede odnosa do tujcev: *"Ne pozabite na gostoljubnost. Ker so bili nekateri gostoljubni, so namreč pogostili angele, ne da bi se zavedali."*²² Pogostiti človeka je na tem mestu izenačeno s pogostitvijo angela oziroma samega Boga. In tako naposled pridemo do Cerkve, ki je utemeljena na pojmu enosti v različnosti, izhajajočem iz samega ustanovnega akta Cerkve. V Apostolskih delih namreč beremo o čudoviti posledici prihoda Svetega duha nad apostole: *"Parti, Medijci in Elámci in tisti, ki prebivamo v Mezopotamiji, Judeji in Kapadokiji, v Pontu in Aziji, v Frigiji in Pamfiliji, v Egiptu in v libijskih krajih blizu Cirene, in mi iz Rima, ki se zdaj mudimo tukaj, Judje in spreobrnjenci, Krečáni in Arabci – vsi jih slišimo, kako v naših jezikih oznanjajo velika Božja dela!"*²³ Binkoštna Cerkev priča o tem, da lahko obstaja svet, v katerem kristjani po Svetem Duhu prejemamo moč, s katero ljudem vseh narodov in jezikov govorimo na razumljiv način in da ti to sprejemajo z odprtostjo, ki je tudi sama skrivnostno podarjena. Danes modna drža sprejemanja, ki nase noče vzeti napornega delovanja za spravo med ljudmi vseh narodov, pa se v tej prizmi žal izkaže za ravno toliko lažno, kot sta lažna jasno izražena negostoljubnost ali celo sovraštvo.

Ta osnovna vizija Cerkve, ki je danes tudi v veliki meri žal podvržena pozabi, je lahko odlično izhodišče za naslovitev vprašanja o pravilnem odnosu do pojava migracij in predvsem do migrantov. Temelj tega odnosa eden izmed zadnjih papeških dokumentov opredeli povsem novozavežno: *"Cerkev je v migrantih venomer gledala podobo Kristusa, ki je dejal: 'Tujec sem bil in ste me sprejeli' (Mt 25,35)."*²⁴ Odnosa do migrantov torej ne gre ločevati od osnovnega poslanstva Cerkve! Papež Frančišek za Cerkev večkrat uporabi zelo nazorno prisposodobu. Po njegovem mnenju Cerkev ni sodna dvorana, temveč bolnišnica. Prva služi svojemu namenu, če obsoja in zapira, druga, če rešuje in sprejema. Na podoben

način je o Cerkvi razmišljal že veliki krščanski teolog Origen, ko je v njej videl prisposodobu gostišča, *pandohija*, v katerega so sprejeti vsi, ki hočejo vanj vstopiti.²⁵ Cerkev torej nikoli ne sme biti tista, ki drugim sodi, temveč mora v dojemljivosti za še tako majhno človekovo hrepenenje po odrešenju ponuditi roko vsakomur, ne glede na njegovo osebno zgodbo. V tem je njeno osnovno in hkrati edino pravo poslanstvo, ki je postalo tudi sestavni del liturgije,²⁶ o čemer nam pričuje sveti mučenec Justin. *"Vsak, ki mu gre dobro in je voljan, daruje po lastni odločitvi, kolikor hoče. Kar se nabere, se shrani pri predstojniku, in ta pomaga sirotam in vdovam, takim, ki zaradi bolezni ali drugega vzroka živijo v pomanjkanju, jetnikom, prišlekom, ki so tujci; na sploh predstojnik skrbi za vse, ki so v stiski."*²⁷

Navodilo papeške komisije nas takole spomni na zgodovino odrešenja, katere del smo tudi danes: *"Tujci so prav tako vidno znamenje in učinkovit klic tistega univerzalizma, ki predstavlja temeljno prvino Katoliške cerkve. Naznanilo ga je Izaijevo 'videnje': 'Zgodilo se bo poslednje dni: Gora hiše Gospodove bo trdno stala kot najvišja med gorami ... in vsi narodi bodo hiteli k njej' (Iz 2,2). V evangeliju Jezus sam napove: 'Prišli bodo iz vzhoda in zahoda, od severa in juga in bodo sedli za mizo v Božjem kraljestvu' (Lk 13,29). V Razodetju sv. Janeza je videti 'veliko množico iz vseh narodov, rodov, ljudstev in jezikov' (Raz 7,9). Cerkev je sedaj na mučni poti k temu dokončnemu cilju. Migracije so lahko kot nekakšno opozorilo na to veliko množico in predujem končnega srečanja človeštva z Bogom v Bogu."*²⁸ Duh edinosti med različnimi narodi, o katerem govori papeška komisija, je neposredno povezan z binkoštno skrivnostjo. Tudi danes smo namreč kristjani poklicani k temu, da bi po milostih Svetega Duha uresničevali to veliko poslanstvo. Kot pravi sveti Janez Pavel II., *"migracije nudijo posameznim krajevnim Cerkvam priložnost za preverbo njihove katoliškosti, ki ni le v tem, da sprejemajo različne narodne skupine, ampak predvsem v tem, da v različnih etničnih skupinah in med njimi vzpostavijo občestvenost. Etnični in*

kulturni pluralizem v Cerkvi ni nekaj, kar bi morali zaradi njegove minljivosti dopuščati, ampak njej lastna strukturna razsežnost. *Edinost Cerkve ne izhaja iz skupnega porekla in skupnega jezika, ampak predvsem iz duha prvih binkošti, ki ljudi različnih narodnosti in različnega jezika združuje v eno samo ljudstvo in tako vsem podeljuje vero v istega Gospoda in kliče k istemu upanju.*"²⁹

Živeti bi morali torej iz tega temeljnega upanja, iz katerega bi morali kot Cerkev črpati moči tako za prepoznavanje Božjih znamenj kot tudi za ukrepanje v teh za marsikoga usodnih trenutkih. Ni namreč dovolj, če ne storimo koraka dlje od političnih in družboslovnih analiz nastale situacije, pa naj bodo te še tako pronicljive. Kaj nam koristi, če vemo vse o "rešitvah", ko pa si nočemo priznati, da jih ne zmoremo uresničiti? Kakorkoli, neobhodno dejstvo je, da smo kristjani nenehno poklicani k odzivanju na stiske prihajajočih in strahove (pri)čakujočih, in sicer z grajenjem kulture solidarnosti, utemeljene na usmiljenju in zaupanju. Samo tako bomo namreč lahko premagali strah, ki očitno vse močnejše obvladuje današnjo Evropo, in našli moč za tvorno soočanje starega z novoodkritim, našega s tujim. Evropa se je tako znašla pred novim rojstvom.

PREBUDITI UPANJE

Izak Sirski, veliki krščanski teolog iz 7. stoletja, ki je živel in deloval na območju današnjega Bližnjega vzhoda,³⁰ je nekoč izrekel misel, ki naj nam na tem mestu služi kot izhodišče za zadnji del razmišljanja o odnosu kristjanov do migrantov. Takole se glasi: *"Tako kot človek, čigar glava je pod vodno gladino, ne more zajeti svežega zraka, tako tudi človek, čigar misli so potopljene v skrbi tega sveta, ne more sprejeti vznemirjenja sveta, ki šele pride."* Evrope k sreči ne obvladuje zgolj in samo strah, temveč se v srcu marsikaterega Evropejca tudi v teh trenutkih najde prostor za upanje. Kot je v svoji že omenjeni študiji z naslovom *Odstrašite se! Begunci in krščanski*

Zahod pokazal Paul Zulehner, imajo tisti, ki se na področju sprejemanja migrantov dejavno angažirajo, v sebi manj strahu kot drugi in se med ostalim pri soočanju z nastalimi razmerami čutijo tudi manj nemočne. Krščansko identiteto Evropejci vse prevečkrat povezujejo z besedami, kot so 'domovina', 'zaščita', 'trdnost', 'varnost', a to samo po sebi le deloma ustreza resnici Izročila. Vera pač ni nauk oziroma sistem predstav, ki bi zahteval verovanje v to, da verujemo, temveč je nekaj, kar je v neposredni povezavi z odrešitveno zgodovino in hkrati nekaj, česar širina bi morala biti ob soočanju z drugimi kulturami in izročili vseskozi na preizkušnji. Bog se namreč ne pusti ujeti v podobe in predstave, saj pomeni Resničnost, ki te predstave neizmerno presega in nam ob naši dolžni iskrenosti ne dovoljuje, da bi se drugih preprosto bali in jih na podlagi lastnih spremenljivih mnenj in prepričanj obsojali; pomeni torej Resničnost, s katero imamo lahko globok oseben odnos, v katerem se odstirata vsa širina in globina življenja in ki s seboj prinaša resnično upanje. Kot pravi Regina Polak, pa upanja ne gre zamenjevati s sicer povsem utemeljenim hrepenenjem po dobrem življenju in miru, kot tudi ne, bi lahko dodali, s slepim optimizmom, ki nemalokrat pozablja na krute plati resničnosti, o kateri govorimo. Upanje je veliko več, saj nas sili k ustvarjalnosti in krepki življenje.

Rekli bi lahko, da ima upanje največji smisel prav tedaj, ko nismo obdani z množico hitrih in enostavnih rešitev. Ko bi bilo namreč tako, upanja skoraj ne bi več potrebovali.³¹ Upanje zato tudi ne more biti nekakšna gotova danost, temveč je naloga, ki jo moramo skupaj vedno znova s trudom izpolnjevati. Polakova v enem od svojih besedil govori o tem, da je upanje sad skupnostnih in dialoških procesov učenja in spominjanja, brez katerih imamo lahko o prihodnjem svetu kvečjemu boljše ali slabše, a vselej fiktivne predstave. Teologija prostor za uresničitev tega ideala vidi tako v dejanjih molitve in branja Božje besede kot tudi v dejanjih liturgije.³² K posebnosti upanja namreč sodi tudi to, da je neločljivo povezavo s konkretno

prakso. Ne moremo resnično živeti v upanju, če nismo pripravljeni delovati, pri čemer je to delovanje včasih lahko izraženo tudi v čisto preprostem nestrinjanju, izraženem skozi miroljuben odpor. V primeru migracij in z njimi povezanih vprašanj moramo ta svoj 'ne' izrekati nepravilni azilni zakonodaji in posledičnemu nepravilnemu izgonu migrantov. Po drugi strani pa moramo pritrdilni 'da' vselej izrekati pobudam, kot je recimo ta, da se zgradi nov begunski oziroma azilni center.³³ Res je sicer, da se bo upanje v polnosti uresničilo šele v nebesih, a vendarle se povsod, kjer so se ljudje pripravljeni žrtvovati drug za drugega, že ustvarja prostor za večno življenje. V tem smislu nam je dana možnost, da so-delujemo pri rojevanju novega sveta, pa čeprav brez pravega vedenja o tem, v kar upamo.³⁴ Papež Frančišek je med svojim obiskom otoka Lezbos med drugim dejal, da begunce in migrante vseskozi obravnavamo kot problem, a da so za nas v resnici darilo. Potopljene v bojazni glede prihodnosti, ki so sicer v marsičem razumljive in upravičene, ne moremo zares hvaliti Boga, ki nam edini ponuja svet, drugačen od tega, ki ga poznamo. In vse to že tukaj in sedaj, četudi le delno in v zrcalu.

Poglejmo si sedaj še nekaj ključnih dejavnikov, ki po našem mnenju posredno in neposredno dušijo rast upanja v srcih Evropejcev:

Nepripravljenost na spremembe oziroma spreobrnjenje: Evropa si bo morala priznati, da se v svojih odzivih na nastalo 'migrantsko krizo' ni postavila na stran žrtve. Kot politični, ekonomski in tehnokratski sistem moči je današnja Evropa bolj kot Božjemu ljudstvu, ki išče rešitve, v marsikaterem pogledu podobna zasužnjevalnemu Egiptu. Migracije torej za Evropo pomenijo klic k spremembam: političnim, ekonomskim, tehnokratskim, znanstvenim in tudi tistim na čisto osebni ravni.

Metamorfoza avtoritarizma: Zdi se, da v današnji Evropi vlada nekakšno splošno prepričanje, po katerem svoboda ni nič drugega kot to, da imamo po eni strani zagotovljeno ustrezno premoženjsko podstat in da nam je po drugi odprta možnost brezkončnega

izbiranja. V resnici pa propagiranje tovrstnih pogledov, ki posameznikov uspeh bolj povezujejo z glagolom 'imeti' kot pa 'biti', posredno ali neposredno služi predvsem vzpostavljanju in ohranjanju sistema, utemeljenega na materializmu in potrošništvu – sistema, ki nas zasužnjuje, pa najsibo s tem, da naš pogled usmerja k nebitnim stvarim, ali pa še vse bolj dobesedno, kot je v primeru vse večjega števila podplačanih in izkoriščanih posameznikov

Pomanjkanje usmiljenja. Evropa, katere prebivalci se predajajo sladki pozabi pristnega krščanskega Izročila, izgublja svojo pričevanjsko moč. Resnična osvoboditev od krivic in trpljenja je v temelju lahko samo duhovne narave, iz česar sledi, da pri soočanju z družbenim izzivom priseljevanja ne gre zgolj za skupek političnih, ekonomskih in drugih vprašanj, temveč za nekaj veliko globljega in odločilnejšega – za vprašanje usmiljenja. Evropa zato danes potrebuje Cerkev, zvesto svojemu osnovnemu poslanstvu, ki je v pomoči najbolj ubogim med ubogimi. Oni so namreč preizkusni kamen naše edinstvi z usmiljenim Očetom.

ZAKLJUČEK

Za konec se pomudimo ob aktualnem pomisleku, ki se tiče nas Slovencev, in je po svojem sporočilu enak besedam v Svetem pismu.³⁵ "Slovenija se je bolj kot z usodami tisočih prezebljih in globoko travmatiziranih ljudi ukvarjala sama s seboj. Kot da tudi mi nismo narod beguncev in migrantov. Kot da po drugi svetovni več deset tisoč Slovencev ni bilo prisiljenih bežati pred komunističnim terorjem. Kot da si ni več slovenskih generacij moralo dela in s tem preživetja poiskati v Združenih državah Amerike, Kanadi, Avstraliji, Argentini ... Kot da se leta 2015 iz Slovenije ni izselilo 13.500 večinoma mladih in izobraženih ljudi."³⁶

Osredotočeni na lastno varnost in zavedajoči se mnogih problemov, ki po našem mnenju zadevajo predvsem druge, se v teh trenutkih nismo sposobni vprašati, ali ni morda največja

od vseh težav, ki jih imamo, ta, da se preprosto preslabo poznamo oziroma da si premalo zaupamo. Zato se večino časa raje ukvarjamo s tem, kako bi opravičili sami sebe in svoja nemoralna ravnanja, ki jih iz tega razloga vseskozi predstavljamo kot nekaj smiselnega ali celo dobrega. Obenem vse prepogosto pozabljam, da smo na področje jugovzhodnih Alp prišli od drugod, da smo torej priseljenci, in da smo tekom 20. stoletja tudi sami doživeli narodni eksodus in bili priča prihodu tisočev beguncev iz nekdanjih jugoslovanskih republik na 'naša' tla. Iskanje možnosti za dostojno oziroma človeka vredno življenje pa mnoge Slovence žal še danes sili v migracije. Smo mar res tako slepi, da ne vidimo teh preprostih vzporednic, ki kažejo na to, da so migracije popolnoma naraven izraz človekove temeljne usmerjenosti k iskanju boljšega življenja? In ali nismo kristjani še na poseben način poklicani k temu, da bi s svojimi življenji – izhajajoč iz tega, da smo vsi na edinstven način ljubljani od Boga, ki nas vselej že sprejema v naših uboštvih – pokazali, kako potrebno je, da človek ljubi sočloveka brez razlike? Ali nismo, izhajajoč iz vere v to, da smo ljubljani, dolžni ravnati tako, kot je Pavel svoj čas naročil cerkveni skupnosti v Rimu: *"Zato sprejemajte drug drugega, kakor je tudi Kristus sprejel vas, v Božjo slavo."*³⁷ Evropejci danes ne bi smeli trepetati pred tem, kar se jim domnevno lahko zgodi, temveč bi morali – vsaj v prenesenem pomenu – živeti v trepetu pred velikimi Božjimi deli, ki se bodo šele udejanjila. Če bi namreč vedeli, kdo je tisti, ki nas kliče in prosi, naj ga sprejmemo, se gotovo ne bi toliko ukvarjali z vprašanji, kot so 'kako?', 'kam?' in 'koliko?', temveč bi naredili vse, da bi se gost v naši družbi počutil sprejete in ljubljenega. *"Rabi Natán pripoveduje, da sta Abraham in Job imela vrata na vseh štirih straneh svoje doma, da sta lahko hitro sprejela gosta, tujca."*³⁸

1. Pričujoče besedilo je v veliki meri plod daljšega osebnega ukvarjanja z vprašanjem odnosa do migrantov, ki se preizkuša v živem in virtualnem osebnem pogovoru. Hkrati pa je bila temeljni vir za prenekatere uvide zapisanega

knjiga avstrijskega teologa Paula Zulehnerja z naslovom *Enttäuscht euch! Die Flüchtlinge und das christliche Abendland*. [Odstrašite se! Begunci in krščanski Zahod]. Profesor Zulehner je bil pred kratkim tudi na obisku v Sloveniji, kjer je imel dve predavanji, eno prav na temo omenjene knjige. Predavanje je dostopno na: <http://www.zulehner.org/> (pridobljeno 15. junija 2017). Za pomoč pri pripravi besedila se zahvaljujem svojima prijateljema Janezu in Robertu.

2. Prvotno se je krščanstvo imenovalo pot. Tudi same herezije so bile v resnici zmotne poti znotraj Cerkve. Danes pa se na žalost zdi, da vse hudo prihaja od zunaj, od drugod.
3. Najbolj očitno v demografiji.
4. O tej temi v slovenskem kontekstu antikatalicizma teče beseda tudi v intervjuju z Gorazdom Kocijančičem, "Antikatalicizem je slovenska varianta antisemitizma". Dostopno na: <http://pogledi.delo.si/ljudje/antikatalicizem-je-slovenska-varianta-antisemitizma> (pridobljeno 15. junija 2017).
5. Kakor tudi ne o mnogih drugih vidikih sodobnega sveta seveda, npr. o socialni pravičnosti.
6. V angleščini "christendom" za razliko od "christianity", ki pomeni vero, utemeljeno na cerkveni izkušnji. Kristus je namreč ustanovil Cerkev, ne krščanstva. V tem smislu so na mestu tudi besede zgodnjekrščanskega avtorja, apologeta Tertulijana: "Kristus se ni imenoval običaj, temveč resnica."
7. Sedanji papež je deležen precej več notranjercerkvenih kritik kot npr. njegova predhodnika. Tudi kar se tiče njegovih izjav o migrantih. Hkrati je odziv krogov, ki so se oddaljili od Cerkve bolj pozitiven, kot bi marsikdo pričakoval, glede na to, da Frančišek ne spreminja vsebine, ampak predvsem poudarke. V tem je preprosto rečeno njegova 'revolucija'.
8. National Catholic Reporter (10. 11. 2015), citirano po Zulehner, *Enttäuscht euch!*, str. 7.
9. Na splošno lahko govorimo o vsem lagodju, na katerega smo se navadili. Cena za to pa so bila in so še vedno tudi poceni delovna mesta za neevropejce in pa, kar je izvirni greh vojskovanja med narodi, cvetoča trgovina z orožjem.
10. Tudi tukaj je "spodbudno" brati besede iz Prd 1,2.
11. Od tu dalje se bom v veliki meri navezoval predvsem na spoznanja profesorice Regine Polak s teološke fakultete na Dunaju, ki mi je prijazno posredovala svoja besedila in se ji na tem mestu iskreno zahvaljujem. Letos poleti bo izšla njena knjiga o migracijah z naslovom: *Migration, Flucht und Religion. Praktisch-Theologische Beiträge*.
12. Za osnovni pregled tematike begunstva v Svetem pismu glej Samo Skralovnik, "»Moj oče je bil blodeč Aramejec" (5 Mz 26,5): o Svetem pismu in beguncih", v: *Colloquia* 2016/2017. Glasilo študentov Teološke fakultete, str. 36–40. Dostopno na: http://www.teof.uni-lj.si/uploads/Colloquia_za_splet_popravljeno.pdf (23. 6. 2017).
13. Začenši s tistim v raju.
14. V Stari zavezi seveda zgolj kot napoved.
15. Prim. znamenito Božje samopoimenovanje v 2 Mz 3,14, ki se lahko prevaja tudi "Jaz sem, ki bom".
16. Prim. Jn 1,14.
17. Prim. Lk 9,58.
18. Prim. Mt 2, 13–15.
19. Prim. 1 Pt 2,11.
20. Prim. Heb 11,13.
21. Prim. Ef 2,19.

22. Heb 13,2. Mišljeno je seveda gostoljubje Abrahama pri Mamrejevih hrastih.
23. Apd 2,9–11.
24. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, Navodilo. Kristusova ljubezen do migrantov. Ljubljana: Družina 2005 (CD 109), 12.
25. Origen, *Homilija o usmiljenem Samarijanu*, 3. Dostopno na: <http://oddaje.ognjisce.si/media/blogs/ocetjevveri/besedila/7.kateheza.ORG.HomLk34.pdf> (16. 6. 2017).
26. Danes poznamo kot ostanek v pobiranju darov med maše. Romano Guardini o njem takole "kritično" razmišlja: "Ko na primer duhovnik pri darovanju vzame hostijo iz keliha in jo položi poleg njega in ko ministranta prineseta posodici z vinom in vodo, mora razlagalec povedati, da so v tem trenutku verujoči nekdanj prinesli na oltar svoje darove; kar je ostalo, je bilo namenjeno za živež duhovnika in ubogih. Od vsega tega imamo pred sabo samo še skope ostanke v besedi in delovanju – in vrh tega ne prav zelo spodbuden obhod s puščico po cerkvi. Ta celotna povezanost, v kateri je vendar tako pomembno posvečevanje življenja, poklica in sveta, ni več prepoznavna in pomeni zahtevo, ki jo je težko izpolniti, da namreč od verujočega zahtevamo, naj iz dandanes obstoječega to povezanost uzre, in če je mogoče, v njej celo dejavno sodeluje. Vsakokrat ko je treba povedati, nekoč je bilo tako in tako, to pomeni pravzaprav to in to, tu je treba misliti to ali ono, podoba ne govori več in od verujočega zahtevamo, da ji umetno da besedo." "Liturgična izkušnja in epifanija". Dostopno na: <http://kud-logos.si/2017/liturgicna-izkusnja-in-epifanija/> (21. 6. 2017).
27. Prva Apologija, 67 (str. 235).
28. Kristusova ljubezen do migrantov, 17.
29. Kristusova ljubezen do migrantov, 103. Poudaril T. R.
30. Rojen je bil na območju današnjega Katarja, umrl pa v Ninivah (od tod tudi ime Izak iz Niniv), ki so danes v Iraku.
31. Prim. Rim 8,24.
32. Vsebinsko zelo globok premislek o liturgiji nam ponudi Romano Guardini v svojem že omenjenem razmišljanju "Liturgična izkušnja in epifanija". Dostopno na: <http://kud-logos.si/2017/liturgicna-izkusnja-in-epifanija/> (21. 6. 2017).
33. Npr. taborišče Kara Tepe na Cipru: <http://val202.rtvsl.si/2017/06/evropa-osebno-75/> (21. 6. 2017).
34. Prim. Rim 8,22.
35. Prim. 2 Mz 22,20.
36. Boštjan Videmšek, *Na Begu. Moderni Eksodus (2005–2016): z begunci in migranti na poti proti obljubljenim deželam*. Ljubljana: Umco 2016, str. 286.
37. Rim 15,7.
38. Samo Skralovnik, "»Moj oče je bil blodeč Aramejec", str. 38.